

DE TWEEELEDIGHEID IN DE WERELD DER MENSEN

14 december 1956

Goedenavond, vrienden.

Aan het begin van deze avond moet ik u wijzen op de volgende feiten. In de eerste plaats: wij zijn niet alwetend en kunnen dat niet zijn, waar ook wij nog steeds zoeken naar de volmaaktheid, die absolute vrede betekent. Ten tweede: wij kunnen niet alle dingen weten, want alle weten zou betekenen ófwel in het weten ondergaan dan wel alle dingen begrijpen en zo de volmaaktheid bereiken. Daarom verzoeken wij u nederig uw gedachten te laten gaan over hetgeen wij naar voren brengen, opdat u op uw eigen wijze daar misschien een weinig licht uit zult kunnen putten.

Wanneer ik u hier zo voor mij zie, is dit eigenlijk een verdeelde zaal. Voor, daar in de parterre hebben wij de toehoorders, en aan de achterkant de "engelenbak", degenen die fluweel en warmte willen combineren met een luisteren naar wijsheid, althans dit laatste hoop ik. Maar u zo aanschouwende ben ik geneigd mijn onderwerp van deze avond iets te veranderen en met u te spreken over:

DE TWEEELEDIGHEID IN DE WERELD DER MENSEN

De wereld der mensen bestaat uit twee schijnbaar afzonderlijke waardeerbare krachten. Het dier, de mens en de geest, die het menselijke kent. Deze beiden te verenigen tot één wereld, één leven en één beschouwing is ongetwijfeld het meest gewaagde experiment dat de Schepper op deze wereld heeft volbracht. Want de eisen en wensen van deze beide delen van het mens-zijn zijn zo verschillend.

Dan hebben wij het dier. Het dier vraagt zekerheid, het vraagt verzadiging, het vraagt de wrede genoegens die een bevestiging zijn van eigen macht, van eigen kracht en eigen instinct. Daartegenover de geest. Vaak aarzelend, haast onbewust haar schreden zettend op het moeilijke pad van een vast gevormde wereld. Een geest die wel een ver doel heeft, dat ergens als een licht aan de einder schemert, maar nog niet in staat is zelfs maar de vormen die in het "IK" behouden zijn, voor zichzelf te aanschouwen. Zo is de wereld twee en toch één. Laten wij dan een ogenblik trachten om het dierlijke en het geestelijke afzonderlijk te bezien, misschien dat het ons dan gelukt om - zoals vele wijzen hebben getracht te doen - een mogelijke synthese tussen deze beiden waarden aan te geven.

De mens is een dier althans voor een deel. Dit houdt in dat aan de mens niets vreemd is, wat ergens in het dierenrijk op de wereld kan bestaan. Zo streeft de mens ten alle tijde naar verzadiging. Indien de verzadiging niet mogelijk is, krijgt hij de wreedheid, de onbegrijpelijke drang naar zelfhandhaving die wij zo vaak misverstaan. Wanneer wij dieren zien jagen op elkander, ja, hun eigen gezellen zien verslinden. Wanneer de begeerte wordt gefrustreerd in de mens en hij niet komen kan tot een werkelijke beleving, dan zien wij hem evenals het dier woest en berserk ronddwalen door de doolhof van menselijke begrippen om uiteindelijk aan te vallen, of jagend over berg en dal, over wijde vlakten, uiteindelijk toch het doel van zijn drift te benaderen.

Een menselijk dier is een wezen dat zich niet alle dingen kan ontzeggen noch zich in alle dingen kan beheersen. Het dierlijke vraagt zijn eigen oplossing. Vandaar, dat een wijsgeer eens zei: "Het is dwaas te ontkennen, dat een mens lichamelijke driften en verlangens heeft. Dwazer echter is het te menen dat men ze beheersen kan, want: wie een paard wil berijden, legt het een teugel aan en doet het voortgaan in de richting die hij verkiest. Maar hij die het paard omvat

en tracht te omstrengelen, zal het doden, of op hol doen slaan. In beide gevallen is hij verder van zijn doel verwijderd dan tevoren".

Wij kunnen ons de meeste mensen voorstellen als ruiters op de dierlijke mens. Het dierlijke mens is het voertuig, het dier waarop je je voortbeweegt door de wereld en dat je moet helpen om het doel te bereiken, dat je zonder dat dier niet, of veel minder snel zou kunnen bereiken. Vandaar, dat het dierlijke in de mens zeer belangrijk is.

Vraagt u het degenen die over de hoge bergpassen gaan en misschien door gloeiende woestijnen trekken. Zolang zij een rijdier hebben, dat uithoudingsvermogen heeft, dat tevreden is, dan zijn zij onverslaanbaar en dan tarten zij gelijkelijk de gloeiende zon en de ijzige hoogten van de wind doorjaagde bergen. Maar indien het dier valt, indien de jak - in een ogenblik van waanzin - in de nacht rond stormt, wanneer de kameel zichzelf doodt, verdorst neervalt, dan is de mens hulpeloos. Dan zijn het de bergengten, de sneeuw, de wind en de koude, die zijn leven belagen. Hij mag blij zijn, wanneer hij het leven er af brengt. In de woestijn is het de hitte van een tropische zon, die alle bloed uit zijn lichaam zuigt en hem zo krachteloos en verkomen neer doet vallen in koortsdromen.

Zo gaat het de mens die niet begrijpt dat hij een tweeheid is. Natuurlijk zouden wij kunnen spreken over de drie-eenheid van krachten, in de mens vervlochten tot een tijdelijk geheel. Maar een van die factoren is ons onbekend, daarvan weten wij niet veel. Je weet alleen maar dat zij aanwezig is. Verder niet. Het gaat hier wel degelijk om de twee waarden die onmiddellijk en voortdurend in ons bewustzijn blijven werken. De stof, het voertuig en de geest, die, wanneer het althans is zoals het behoort, het voertuig leidt tot hoog en edel doel. De geest die in een voertuig komt, zal het moeten dressereren, zoals de ruiter zijn rijdier leert zich te onderwerpen aan zijn wil. Maar dit moet met zachtheid gebeuren. Wie zijn lichaam kwelt, wordt door het lichaam gestraft. Het draagt hem niet, het voert hem niet, wie geestelijk echter zijn lichaam weet te buigen, de richting van zijn wil, kan veel bereiken. Ja, meer. Wanneer de wereld een lichaam erkent, dat in zichzelf goede kwaliteiten en eigenschappen heeft, dan kan de geest - gebruik makend van deze kwaliteiten en eigenschappen - voor zichzelf niet slechts een deel van de weg, maar de gehele weg afleggen.

Staat er niet geschreven: Wie één leven leeft in volmaakte beheersing en gehoorzaamheid aan de wetten, die wordt het bewustzijn gegeven, waardoor hij ontkomt aan hemel en hel, aan leven en dood en is te midden van de oneindigheid. Dit toegepast op het individu is niet zoveel, is misschien onbelangrijk. Maar indien wij dit willen toepassen op de mensheid, kunnen wij ook daar dan niet van een tweeledigheid spreken?

Tweeledig, de mens die materialistisch denkt en de mens die vergeestelijkt denkt. Want ook in het normale bestaan van uw wereld, van de volkeren die met elkaar wedijveren om grootheid en kracht, zijn de geestelijk bewusten, "het zout der aarde", zo men wel zei, of "de desem, die het brood doet rijzen en verteerbaar maakt". Zonder de geestelijk krachtigen en de geestelijk ingewijden zou de wereld niet dragelijk zijn.

De dichter zei: "Zie, de wijn smaakt mij het best gekruid met geestig woord, omdat de ziel, zoals de smaak, gelijkelijk mij bekoort". Twee dingen zijn nodig voor een werkelijk stoffelijk ervaren, voor een werkelijk bewust leven. De esoterici, de denkers, de geestelijke strevers, ongeacht van welke richting, die zijn gekomen tot een mate van zelfbeheersing, van zelfregeren ook, zij zijn het die de ruiter zijn, op het ogenblik nog vaak in tomeloze vaart, voortschietend paard van de massa.

U kunt mij natuurlijk voorwerpen: "Massa bestaat uit éénlingen." Zeker, maar zolang die eenlingen praktisch hun bewustzijn gezamenlijk delen, althans in hun handelen en streven, het materialisme gelijkelijk aanvaarden in dezelfde vorm, dan zie ik dit geheel als één rijdier, als één voertuig. Een voertuig, waarin zielen leven die zich nog niet bewust zijn. Ik zie de bewuste mens als de beheersers hiervan, als de natuurlijk geboren regeerder, de vorst van deze wereld.

Niet met een hofhouding en staat. Want wat baat het mij, wanneer ik zetel op de pauwentroon en niet ken het licht van de zon? Neen, niet stoffelijke Vorsten, maar degenen die geestelijk geven. Leiding door hun daden, woorden en hun leven, zeker meer weten ook door hun gedachten en streven, door hun bewuste werken. Ziet u vrienden, de waarlijk geestelijk bewuste, de waarlijk geestelijk strevende mens, zij dienen hun leven te gebruiken, alsof zij geest waren tegenover het dierlijke, dat op deze wereld nog overheerst.

Twee zijn de dingen, twee zijn ook de mensen. Verzonken in een denken aan stof, aan stoffelijk beleven, alle aandacht hebben voor het stoffelijk aspect en aan de andere kant: het geestelijk bewust zijn, dat het stoffelijke niet verwerpt, maar het terug brengt tot zijn ware peil, een voertuig, een middel om iets te bereiken. De mensen die dit laatste voor zichzelf kunnen bereiken, dienen echter goed te overwegen dat men niet zijn geestelijke denkbeelden, zijn geestelijke inzichten, zonder meer op kan leggen aan de materialist, die voertuig moet zijn om zo het verlichte denkbeeld van de waar bewuste geest tot uiting te brengen, zelfs in de stoffelijke wereld. Men zal, evenals een dier, deze materialistische massa moeten dressereren. Dresseren met zachtheid en zo nu en dan een straf. Het is aardig te zien hoe deze methode van loon en straf voortdurend en afwisselend wordt toegepast door de grote meesters, die op aarde leven.

U zult u afvragen: welke meesters? Laten wij hen gezamenlijk noemen: de witte Broederschap, de magische band van geestelijk bewusten, die zich vlecht door werelden en sferen. Zij lonen de mensheid met welvaart, met vrede, met geïnspireerde gedachten, met wondere muziek en melodie. Zij lonen de mens met de schoonheid van een nieuw ontloken bloem met de frisheid van een aarde, die geurt naar de lente. Zij straffen de mens met het verterende geweld van vuur en de bliksem van zwaarden, met het gedonder van het geschut, de strijdroep van horden, die werelden vernietigen kunnen. Zo wordt de mensheid opgericht, gemaakt tot voertuig van hoger bewustzijn, want twee zijn alle dingen. Eén deel zuiver stoffelijk, een zuiver stoffelijk voertuig. Een ander deel: geestelijk bewust zich uitdrukkelijk in de materie, voor zichzelf vormende een beeld en een nieuwe kracht. En voor elke mens komt dan de keuze, zoals voor u, wanneer u hier komt.

De één zegt zichzelf; "Ik zet mij achter op een bank bij een warme kachel, maar zelfs indien de slaap mij overmamt, niemand ziet hoe ik een oog dichtdruk en een kleine uil knap". Anderen zitten voorin, misschien enigszins om gezien te worden, misschien ook om te zien en nabij te zijn, om goed te horen. Zo kiest eenieder in het leven 't zijne. Er is een verschil. Dat verschil is merkbaar en kenbaar. En nu mag ik deze vergelijking niet te ver voort doen gaan, omdat ik anders voor u misschien in deze zaal de illusie zou wekken, dat ik een bepaald doel meer acht dan het andere. Dat is zeker niet waar.

Indien u al weet, dat de zwakte u soms overmamt en de slaap een machtig meester is, zelfs terwijl woorden klinken die misschien de wijsheid in zich kunnen dragen, dan is het verstandig u achter te zetten. Vandaar, dat ik zou willen zeggen: De geestelijk bewuste overweegt zijn eigen wezen en capaciteiten. Hij gebruikt zijn stoffelijke eigenschappen op een zodanige manier, dat deze voor niemand schade betekenen en dat zij het voor hemzelf mogelijk maken zichzelf zoveel mogelijk te zijn zonder zo werkelijke waarden verloren te doen gaan.

Voor u allen, mijne vrienden, is er een voortdurende mogelijkheid tot kiezen. Wat wilt u? Wilt u behoren tot de stof, in de materie, wendt u dan tot de wetten, tot het geloof, tot het denken en streven van eenieder die uiteindelijk zijn God in de brandkast sluit, die zijn huis en meubelen eert, alsof zij was het afbeeld van een hemel en zichzelf ziet als het middelpunt van gewichtigheid, waarom de hele wereld draait. Maar indien u wilt gaan tot de anderen, bedenk dan dit: één juiste gedachte is meer waard dan tien niet betekenende daden. En geestelijk streven, dat werkelijk door alle daad doorklinkt, is belangrijker dan een zondigen of een goeddoen volgens het oordeel van de materie.

"De geest moet vrij zijn" zegt de dichter Wang Po in een van zijn grote heldendichten. Hij laat daar n.l. zijn held, een groot krijger, uitroepen, wanneer hij een van de lagere Goden ontmoet:

"Hoe groot, o Heer, is uw stem, hoe bliksemen uw ogen, hoe slingert gij verterend vuur". Dan antwoordt deze geest: "Mijn stem klinkt als de donder, ofschoon ik liefelijk en zacht spreek, omdat gij mijn taal niet verstaat. Gewelddadig lijkt mijne gestalte en het vuur mijner ogen, dat u dreigt te verteren, is een begrip, waarmee ik in uw wezen schouw. De verterende bliksem, die ik u werp: wat is zij anders dan de vonk mijner gedachte, die gij niet kunt weerstaan".

Een bewust mens vernietigt misschien veel, veel wat van geen belang is, maar daarvoor in de plaats openbaart hij waarheid. Waarheid is het hoogste en het belangrijkste. Waarheid is: weten, wie en wat je bent. Waarheid is: de wereld benaderen met een weten omtrent haar wezen en eigenschappen. Een geestelijk strevende, een bewuste, leert te zien hoe achter het materiele de geestelijke invloed en een geestelijke band liggen.

Ik wil u niet van te veel tijd beroven met mijn betoog. Maar ik kan niet nalaten deze punten aan te stippen.

Achter elke stoffelijke handeling steekt een begrip, een bewustzijn, dat onvermijdelijk voortkomt uit het gebied waarin ook de geest thuis is. Elke daad wordt geboren uit impulsen die uiteindelijk op het terrein van de geest thuishoren maar die, verkeerd begrepen en verstaan, worden tot een leugen in de materie.

Het uiterlijk is niets, het innerlijk is alles. Het beleven is meer waard dan de droom. De geestelijk bewuste, degene die geestelijk naar bewustzijn streeft en dus wil behoren tot hen die dit ongetemde paard der materiële, der dierlijke mens zal leiden tot een bewustzijn, tot een bestemming die eeuwig is, zal zichzelf zeggen: Datgene wat ik denk en niet beheersen kan, is ernstiger dan een werkelijkheid. Datgene wat ik droom, is meer waar in mijn wezen, dan wat ik officieel beleef, de materie is mij een doel en hulpmiddel. Ik mag de wereld niet van mij afstoten, maar ik moet leren de wereld zo te hanteren, dat zij zich voert naar mijn hand, zo mogelijk gaarne. Indien ik op deze wijze, eenzaam in zekere zin, en gelijktijdig toch ook machtig en één met alle dingen door het leven kan gaan, heb ik de oplossing gevonden van de grote tweeheid der mensheid en de verdeling in verschillende soorten streven, de verdeling van mijn eigen wezen en een stoffelijk voertuig en een geestelijk bewustzijn. En in de synthese van deze beiden, waarbij het werktuig de natuurlijke verlenging wordt van het denkend Vermogen, waaruit men de volmaakte uitbeelding van eigen geestelijk bewustzijn in de wereld, het bereiken van de volledige verwerkelijking van elk denkbeeld in de geest. Zo komt men tot de realisatie van eigen onvolmaaktheid, maar ook van eigen volmaaktheid en leert voor zichzelf, dat de weg der Goden de weg is van de perfecte uitdrukking van eigen persoonlijkheid op kosmisch plan.

Daarmee wil ik mijn betoog besluiten. Indien er onder u zijn die vragen willen stellen over dit onderwerp, zal het mij een ware eer zijn hen te woord te staan.

Uw zwijgen streelt mij. Ik ben dankbaar voor uw welwillend gehoor en geef node, maar bewust van eigen onwaardigheid, het woord over aan de tweede spreker.

Goedenavond.

ICHNATON

Goedenavond, vrienden.

Een tweede onderwerp, uw eigen keuze. Is er een onderwerp?

Reactie: Ichnaton.

Zoon van de Zon. Dat is een wonderlijke en, gedeeltelijk ook, treurige geschiedenis. Ichnaton noemde zichzelf zo, omdat Hij God zag als een eenheid, uitgedrukt in het licht, dat de wereld vruchtbaar en leefbaar maakt.

Van jongs af aan was hij een dromer, een stille peinzers. Hij leed aan vallende ziekte en was eigenlijk aan het weelderige hof van Egypte een soort van buitenbeentje. Het feit dat hij niet mee kon doen met de krijgslieden, dat hij niet voor de wrede genoegens van de jacht voelde, bracht hem ertoe om steeds meer het gezelschap van priesters te zoeken. Maar juist dat vele gezelschap zoeken van de priesters had - althans voor de priesterschap en uiteindelijk ook voor het stoffelijk leven van Ichnaton - onaangename consequenties. Ofschoon men zegt, dat wie met pok omgaat, ermee besmet wordt, leerde de jonge farao wel de streken van de priesters kennen, maar tevens daardoor het priesterdom, dat neer ziet op macht, dat neer ziet op gezag en invloed, dan op waarheid, en dienst aan de mensheid verachten. Daar heb je dan het begin.

Hij wordt beïnvloed door verschillende filosofen en denkers. Hij maakt kennis met buitenlandse godsdienstige beschouwingen, die tot zijn tijd praktisch taboe waren aan het Egyptische hof. Zijn grootmoeder, die nog een tijd een invloed had aan het hof, vindt dat niet onplezierig. Ik geloof dat er heel wat in die hofhouding zijn geweest die er precies zo over dachten. Per slot van rekening: zolang farao zich bezighoudt met onschadelijke dromen over Goden, kan hij zich niet in het bestuur mengen met zijn volle wezen en zal hij heel gehoorzaam doen wat de anderen goedvinden. Het gaat een tijdje zo en dan komt ineens deze mens in opstand. Het is eigenlijk eigenaardig, hoe deze mens ineens verandert als een blad aan de boom. Ineens begint hij te intrigeren. Hij heeft dit goed geleerd bij de priesters. Hij maakt gebruik van filosofen, van moordenaars, van soldaten. En voordat iemand precies weet, waar hij aan toe is, blijkt plotseling dat de verachte farao, die zo vaak schuimbekkend neervalt op zijn terrassen, de macht van het hele land in handen neemt. De priesters die dit op zichzelf niet onplezierig vinden, en hem vandaar van ganser harte hebben bijgestaan, menen nu in deze betrekkelijk hulpeloze, tengere jongeman een soort wapen gevonden te hebben. Het wapen menen zij te hanteren door alle wereldlijke macht aan het priesterdom te brengen.

Zij hadden het toch al aardig ver gebracht, wat dat betreft, maar zij willen verder gaan. Zij willen bv. dat de hogepriesters aanwezig zullen zijn bij het ontvangen van tribuut door farao, dat twee keer per jaar gebeurt. Dan komen uit alle provincies de gezondenen, vaak de satrapen zelf ook, dan komen de schatplichtigen van vreemde hoven en stammen, ja, dan komt de hele bevolking. Dan komen de heren van de landgoederen. Zij brengen farao zijn deel. Nu zou de tempel graag daar het oppertoezicht hebben. Al de aanwezigen hebben tot nog toe een priesterlijke rang. Maar zij zijn in de eerste plaats de ondergeschikten van de farao en hebben hun wijding slechts ontvangen, omdat je zonder wijding nu eenmaal niet bij farao's geheiligde persoonlijkheid kan vertoeven.

Het resultaat is dat onze jonge farao besluit om de priesters een hak te zetten. Allang heeft hij over een ééngodendom gedacht. De veelheid van Goden, die Egypte verdelen, stad na stad, gebied na gebied, bevallen hem eigenlijk minder. Hij heeft allang door, dat de concurrentie tussen twee Goden in feite niet een concurrentie is van hemelse machten, maar van twee kloosteroversten, of meesters van tempels, die proberen elk voor zich het beste zaakje te maken uit de aalmoezen en de schatting, die opgebracht wordt door de gelovigen. Hij benadert enkele priesters, o.a. die van Amon, die z.i. vatbaar zouden moeten zijn voor een dergelijke verbetering.

"Ho maar, één andere God? Een God, Die verschillende Goden omvat? Een God, Die van Isis en Amon één maakt, neen, dat kan niet, dan zouden er tempels te veel zijn. Dan zou er niet meer gevochten kunnen worden tussen de priesters over dit of dat bezit, dan zou alles één staatskerk worden". Waren zij verstandig geweest, dan hadden zij deze farao, die in wezen eigenlijk een zwakkeling is, met rust gelaten. Dan zou ongetwijfeld Aton's leer verkondigd zijn door een paar zendelingen en heel gauw ten onder gegaan zijn. Maar zij vermeten zich farao te zeggen, dat zij het zijn die hem op de troon hebben gebracht. Dat zij het zijn die de macht in handen hebben. En of farao maar zo goed wil zijn om dergelijke onzin verder maar te laten rusten. Dan kan het niet meer anders, dan breekt het uit. Soldaten omsingelen verschillende tempels. Zendelingen verschijnen overal, goed betaald, op de straten en roepen het volk toe, dat Aton de grote God is. Tempelplechtigheden die niet altijd in overeenstemming zijn met uw opvatting van kerkelijke

gebruiken, worden plotseling verhinderd of geheel gesloten. De offers die men zo gaarne bracht - tot mensenoffers toe - voor sommige Goden, gaan niet meer door.

Het is afgelopen met de dwaasheid. Wanneer iemand zich voor de krokodillen wil werpen in de Nijl, en hij is geen misdadiger, dan wordt dat verboden. Wanneer de priesters op eigen gezag rechtspraak willen plegen, dan verschijnt plotseling een klein escorte met een officier en de priesters zelf worden het slachtoffer van de straf, die zij de schuldige hadden toegemeten. Deze wordt naderhand door farao's gerechtshof veroordeeld. U begrijpt wel, dat het een slag in het gezicht is van eenieder, en de actie begint. Geen tempel wil Aton erkennen. Farao geeft het niet op. Farao bouwt nieuwe tempels voor Aton.

Het is niet voldoende. Vlak voor die tempels staan de kaalgeschoren priesters en kijken met een lach naar de vrouwen en kinderen, die daar naar binnen gaan om de "God met de handjes" te aanbidden. Het symbool, de zonnestraal, die in elke straal een zegenende hand uitstrekt over de wereld, wordt tot een voorwerp van spot. De hofhouding intrigeert tegen farao. Zij saboteert alle bijeenkomsten, ja, zij tracht zelfs zijn meditatie te storen, wanneer hij zichzelf bij zonsondergang, of opgang, tot zijn God wendt. De energie van deze zwakkeling, die zichzelf wil handhaven, wil bewijzen, dat hij de meerdere is, breekt los. Uit zijn pen stromen schone gedichten en oden, gebeden met een klank, die sedertdien op de wereld zelden gehoord is.

Farao is groot. Farao is zo groot dat hij besluit - eenmaal gehuwd zijnde - zijn eigen leven te voeren. Hij breekt met de tradities, hij vertoont zich met zijn vrouw in het openbaar; met zijn kinderen rijdt hij door de juichende menigte heen. Het onrustbarende voor de hovelingen is, dat de toejuichingen oprecht schijnen te zijn. Er behoeft een claque bijeen te worden gedreven. Zelfs de slaven ervaren de goedwillendheid van farao. De kunstenaars maken gebruik van de nieuwe vrijheid, die hun geboden wordt en laten hun strenge stijl langzaam maar zeker voor een meer naturalistische varen, Toch blijft de stad vijandig. De overgevoelige Ichnaton kan dit niet verdragen. Hij zal een stad bouwen voor Aton! Een stad van Vrede! Een stad, waarin alleen gelovigen wonen! Een stad die geschikt is om waarlijk tot God te komen en hij zal de hele wereld vrijmaken uit deze ban van het veelgodendom. Hij zal de arme boeren leren dat het dwaas is om slaaf te zijn van een of ander dierenbeeld. Hij zal ze in de steden vertellen dat de bezwering, die zij zo duur kopen, onzin is, dat de geneeskundige hulp een bekwaamheid is, geen werk van de Goden. Hij zal leren dat het dwaasheid is geld uit te geven voor de kleine dodenbeeldjes. Hij zal hen leren, hoe Aton een God van Schoonheid is, een God, Wiens offer bloemen zijn, bloemen die het oog van de mens verheugen; bloemen die de harten sneller doen kloppen en die gebed in het licht van de zon een vlamme flambouw worden, vol van schoonheid, op de hoog torenende altaar trappen.

Maar het zal anders gaan.

Hij begint aan de stad, De werklieden worden goed betaald. Praktisch geen slavenarbeid. In verhouding tot de normale gebruiken wordt voor deze opbouw aangewend. Degenen die er werken, worden goed betaald en daarom komen zij. Zij worden goed gevoed. Het licht Egyptisch bier dat komt, is bedorven. Het graan dat wordt aangevoerd, is beschimmeld. De schepen die de stenen moeten aanvoeren, krijgen plotseling ongelukken. Men saboteert van alle kanten.

Ichnaton kan dat niet verkroppen. Hij vlucht naar zijn paleis, dat in deze stad reeds gereed is gekomen en vermijdt zich met vrouw en kinderen, met wat vrienden, in de lusttuinen die hij heeft doen aanleggen. Hij brengt een groot koor samen van de beste stemmen en laat ze in een machtige melodie een loflied zingen op de zon. Hijzelf celebreert bij plechtigheden. Maar de grote steden, waar eens de hofhouding was, negeert hij. Thebe, Memphis, zij zijn vijanden van farao: en met de hofhouding is een groot deel van hun belangrijkheid weggegaan. Overal gaan de priesters rond. "Aton is een schijnbeeld van een waanzinnige farao. Hij is een godloochenaar. De Goden zullen Egypte straffen". Dat Egypte gestraft wordt, daar dragen zij zorg voor.

Terwijl de mens Ichnaton droomt, terwijl zijn geest langzaam maar zeker de eenheid van de kosmos begint te bevatten, zenden de priesters boden uit naar de omringende stammen. Invallen worden geforceerd. Overal uit de woestijn komen de snelvoetige ruiters en plunderen. Ja, wat meer is, naburige rijken rukken met grote legers op. Ichnaton blijft onberoerd. Wanneer de koeriers komen, dan zegt hij: "Aton zal zorgen". Wanneer men hem spreekt van rovers dan zegt hij: "Geef hen brood. Zij zouden niet roven, wanneer zij niet in armoede waren". Het volk kan dit niet begrijpen. "Het is waanzin". Slaven die in opstand komen worden niet op een wrede manier gedood. Integendeel, hun omstandigheden worden verbeterd. Dat kan zo niet verder gaan. Wanneer dan werkelijk het ogenblik komt dat de legers dreigen, wanneer eindelijk Egyptes leger uitrukt, dan is het te laat. De farao, die eens een heel volk zijn vriend kon noemen, staat alleen. Uit zijn stad verdwijnt eenieder die kan, langzaam en voorzichtig. Het aantal hovelingen en vleiers wordt steeds minder. Het wordt eenzaam in de lusttuinen, Sommige van de straten tonen reeds een spaarzame groei van gras, omdat zij niet betreden worden. Dan, uiteindelijk, zal Ichnaton teruggaan. Hij voelt hoe vijandig hem de steden zijn. Dat kan hij niet meer volhouden. Dan geeft hij het bevel in handen van anderen. De oude gestrengheid regeert weer. Gelijktijdig worden overal de verboden heiligdommen weer geopend. Gesloten tempels houden opnieuw erediensten. Ontuchtige feesten van sommige Godinnen worden weer in volle felheid gevierd, ofschoon het verboden is. Wanneer een tribuut naar farao gaat, gaan gedeelten ervan naar Amon-Rê. Zo verliest de grote gedachten door te veel menselijke zwakheid zijn invloed op een land, dat de bakermat is van zeer veel beschaving.

Zo verliest Ichnaton zijn droom in deze wereld. Wanneer hij sterft, dan zijn reeds enkele uren later de steenhouwers bezig om zijn naam weg te beitelen van alle gebouwen en gedenktekens. Hij is nog geen vier dagen dood en nog niet begraven, wanneer men tracht reeds overal zijn beelden te verwoesten. De zon wordt stuk gebroken. Slechts hier en daar blijft zij - haast spottend - staan. Het is, alsof die zon met haar handen lacht en zegt: Mensen, zolang jullie de eenheid niet begrijpen, kan ik jullie zegenen. De mensen zien ernaar, zij gooien en slaan ernaar, dan laten zij het rusten. Het volk juicht, de slaven zelfs juichen, ofschoon de zweep van de slavendrijver heel wat feller zal vellen dan ooit tevoren. De burgers die goedkoop eten hebben gehad, juichen ook, ofschoon zij wel weten dat de gerst duurder zal worden. Zo gaat het overal. De stad die Ichnaton bouwde ter ere van zijn God, wordt verlaten. Het priesterdom legt een ban, twee jaren, nadat hij is gegaan. De enige bezoekers zijn snelvoetige hyena's of rovers.

Dat is in het heel kort de geschiedenis van Ichnaton. Ichnaton, een mens die zich in zijn gedachten kon verheffen tot de ene grote God, die de eenheid van de mens met de Almacht aanvoelde en die het leven zag als een gave, een gave door een goedertierende, welwillende Godheid geschonken aan iedere mens. Ichnaton die geestelijk misschien sterk en vergaande, faalde, waar hij lichamelijk had moeten slagen bij het regeren van zijn land. Ichnaton die faalde in het erkennen van het menselijke in de mens. Ziet u, dat is dan het verhaal van een farao die één God kende. Die ten onder ging aan de vele Goden, die in de harten van de mensen woonden. De Goden die de mensen in hun harten dragen, zijn heel wat wraakzuchtiger dan een ware God ooit kan zijn.

Zie, daar uw onderwerp over Ichnaton. Ik hoop dat die samenvatting dan duidelijk genoeg is geweest, ondanks haar korthed en ik zou zeggen: gaat u pauzeren. Dan kunt u na de pauze weer verder gaan met vragenbeantwoording,

Goedenavond.

VRAGENRUBRIEK

Goedenavond, vrienden.

Dit is een klein beetje Vragenrubriek, eventueel kleine onderwerpen. U weet: zuiver persoonlijke kwesties mag ik niet aanroeren. Ik zal er alvast maar bij zeggen: prognoses worden op het

ogenblik door ons voorbereid. Wat u daaromtrent vraagt, zal ik op het ogenblik ook nog niet beantwoorden, dat kan wel blijven liggen totdat wij met de jaarprognose uitkomen.

Vraag: Enkele weken is ter sprake gekomen de symboliek van het kruis, waarbij deze in verbinding werd gebracht met de Drievuldigheid in de menselijke persoonlijkheid. Toen werd ons door u gezegd: "Als gevolg van de wisselwerking van de onbeperkte levenskracht van het eeuwige en het beperkte bewustzijn van de persoonlijkheid ontstaat een - nieuwe - bewustwording - symbolisch op het snijpunt van verticaal en horizontaal - welke als het aspect van de Heilige Geest kan worden beschouwd". Anderzijds maakt de geest van het lichaam als voertuig gebruik om in de stofwereld ervaringen op te doen. Moeten wij nu een en ander zo met elkaar in verband brengen, dat wij de stoffelijke ervaringen als het agens zien van de onbeperkte levenskracht of zo niet, welke andere voorstelling moeten wij dan daaraan verbinden?

Antwoord: Dat kruis is natuurlijk mogelijk, omdat het op heel veel manieren uit te leggen is. Wanneer wij aannemen, dat dus een reactie in de levenskracht wordt veroorzaakt door de actie van het onvolmaakte stoffelijke, dan komen wij in de knoop met onze eigen theorieën. Want zoals u weet, nemen wij aan: de volledigheid van het scheppend Principe. Dus daar kan niets anders in ontstaan volgens ons idee. Wij zouden dan ook niet willen spreken over een agens, een agitator. Ik geloof dat wij dit het verstandigste zo zouden kunnen zeggen: In het zichzelf beschouwen door de eeuwige Kracht wordt deze actief in aspecten van het eigen wezen en deze aspecten komen door deze onmiddellijke beroering met het denkend Vermogen, dat de Bron is van deze Kracht, tot leven en tot bewustzijn, waarbij op de duur het in zichzelf het onvolmaakte en eindige deel van de Oneindigheid een bewustzijn kan verwerven, waardoor het zijn deelgenootschap met de Oneindigheid volledig realiseert.

Ik hoop, dat het duidelijk genoeg is. Vindt u, dat het antwoord verder moet worden uitgelegd, dan kunt u dat zeggen.

Vraag: Dat lijkt mij wel.

Antwoord: En in welk opzicht.

Reactie: Er zijn hier twee voorstellingen van bewustzijnsbereiking.

Antwoord: Vanuit het menselijke, ja.

Vraag: De eerste, dat er een wisselwerking was en de tweede, dat de geest een stoffelijk ter bewustwording nodig heeft. De stellingen zijn voor mij moeilijk met elkaar te verzoenen. Ik zou dus graag op het toen gezegde een nadere toelichting willen hebben.

Antwoord: Dat kan ik begrijpen. Het is beter, dat u zo'n nadere toelichting vraagt, als dat u zegt: "Ik begrijp het wel" en er verder niets meer aan doet.

Ik stel het zo: de geest vindt bewustwording in de stof. Dat is dan het eerste punt. Deze geest is een deelbewustzijn van het Goddelijke, want daarin leeft de kern, de ziel, die onmiddellijk deel is van de Oneindigheid, van de Goddelijke Kracht. De drijvende kracht is dus het geheel, de Oneindigheid, die zich in de vlam, de ziel, tot de bewustzijnsrealisatie van een bepaald aspect van het eigen wezen dwingt.

Het Goddelijke is het wezen van de ziel. En deze ziel draagt en vormt rond zich het bewustzijn van de geest. Het bewustzijn van de geest is op zijn beurt een realisatie van een deel van de Oneindigheid. En dit bewustzijn, dat de ziel omtrent zichzelf verwerft, te realiseren, verwerkelijkt zij datgene wat in de geest aanwezig is. En dat is de stof. De vormgeving in de materie dus. Zo beschouwt de ziel door middel van de geest een deel van de Schepping in het stoffelijke en gelijktijdig een deel van de geestelijke vorming in de geest. Maar de geest zelf kent het volledig contact met het Goddelijke niet. Zij leert er wel uit, maar zij is er zich niet van bewust. Zij wordt zich echter bewust van haar eigen wezen, dus haar bewustwordingsproces, en in contact komende met de stof leert zij haar eigen wisselwerking met de stof steeds scherper begrijpen. Zo leert zij, zowel omtrent haarzelf als ter wille van de materiële uiting die zij geeft, het begrip van

de materie. Het resultaat is dan, dat deze geest dus steeds meer zich realiseren gaat wat zij is in het Goddelijke. Op het ogenblik dat zij tot het punt komt, waar zij het totale aspect van het Goddelijke, dat vanuit de Al-kracht door middel van de ziel belicht wordt, zich realiseert, is zij één met de Al-kracht.

Vraag: Dan heeft, de geest haar eigen Wezen begrepen?

Antwoord: Ja.

Vraag: De geest wordt zich dus van het Goddelijke bewust, dat voor een deel in de ziel ligt.

Antwoord: Neen, dit is niet juist. Omdat wij de ziel niet mogen zien als deel van het Goddelijke. Dan komen wij eigenlijk in een soort kosmische alchemie terecht. Maar water is en blijft water. Of je een druppel hebt, of een zee. Het Goddelijke blijft in al zijn eigenschappen zich gelijk, onverschillig of het een druppel is, een ziel, of de Al-kracht, het algeheel Scheppende. Zo is elke eigenschap van het Groot-scheppende in de ziel mede uitgedrukt. Op het ogenblik dus, dat de kern van het wezen door de geest wordt gerealiseerd, de ziel, ontstaat niet er alleen een-zijn met één deel van het Goddelijke, maar met het geheel, daar het geheel niet verschilt van het deel, dat haar eigen drijvende kracht en haar eigen in standhoudende kracht is.

Vraag: Komen wij dan niet in conflict met het kosmisch bewustzijn? Bij de geest hebben wij nog een persoonlijkheid, het ego. Wanneer het Goddelijke daarin zich van zijn Goddelijkheid bewust wordt, valt het ego weg.

Antwoord: Maar het ego lost zich dan niet op in de zin, dat hetgeen als wezen verdwijnt, maar de begrenzing van het ego, dus het verschijnsel egocentrisch, of egoïstisch bewustzijn, dat tot op dat ogenblik een begrenzing betekent van de persoonlijkheid. Het is dus niet een te gronde gaan van de persoonlijkheid het "IK", maar het is een oplossen van de persoonlijkheid het "IK" in het Al, waarbij zij wel blijft bestaan, maar nu zonder de begrenzingen die zij tot deze tijd heeft gekend.

Wanneer wij op deze manier filosoferen, dan komen wij tot de Goddelijkheid van het eigen wezen. Zij het dan ook vanuit de Schepper, of op het ogenblik dat wij één worden met de Schepper. Vóór die tijd is die Goddelijkheid er niet. Het is God, Die door Zijn wezen, een deel van Zijn wezen beschouwt en zo Zich Zichzelf realiseert. Dus het is allemaal God. Vandaar, dat het moeilijk lijkt om een onderscheid te maken tussen het schijnbaar begrensde en het werkelijk onbegrensde. Het begrensde is immers slechts schijnbaar begrensd.

Vraag: Het verwerven van bewustzijn door de geest is, waar alles God is, de werking van God, het agens voor de geest?

Antwoord: Ja, maar, nu moet u eens even goed luisteren. Wanneer u het zo stelt, dan stelt u de geest als iets afzonderlijk van het Goddelijke. Het Goddelijke werkt niet op de geest, maar op het Goddelijke. Het Goddelijke realiseert Zichzelf. Hier komt geen andere factor bij te pas. God IS en beschouwt Zichzelf. De Schepping die wij zien - dan krijgen wij weer oosterse filosofie erbij - de gedachte, die God denkt bij de beschouwing van Zichzelf. Elk detail van die persoonlijkheid, dat beschouwd wordt, is een realisatie binnen God en niet binnen de geest. Het is dus een beperkt bewustzijn, dat uiteindelijk ineen vloeit met het werkelijk kosmisch bewustzijn, waaruit deze hele Schepping voortkomt.

Vraag: Zou u iets willen zeggen over de grafologie? Grafologie, of schriftkunde.

Antwoord: Grafologie stelt ons in staat om bepaalde aspecten van een persoonlijkheid te erkennen, omdat een mens een gewoontedier is. Zou hij dat niet zijn, dan zou de grafologie niets waard zijn. Op het ogenblik dat de mens schrijft, heeft hij een gewoonte die er ingeburgerd is. En zijn schrijfgewoonten kunnen wel iets variëren, maar zijn lettervorming, zal meestal wel ongeveer gelijk blijven. Evenzeer de wijze, waarop hij dus de letters verbindt, woorden met een haaltje beëindigt enz. Wij kunnen heel vaak daaraan dus de grondeigenschappen van een mens kennen. Om grafologisch ziektebeelden vast te stellen, wat men ook wel probeert te doen, om verder mogelijkheden voor toekomst en verleden eruit te gaan halen, zoals men ook wel probeert

te doen, lijkt mij een zeer vraagwaardige bezigheid. Wanneer dat al goed gebeurt, berust dat al niet meer op schriftontleding. Maar een karakteranalyse is over het algemeen wel te geven. Wij moeten daarbij rekening houden met het feit, dat ogenblikkelijke toestand, dus het ogenblik dat geschreven wordt en de eigen emotionele gesteldheid enz., natuurlijk wel mee door klinken in het schrift. De ene keer schrijf je erg netjes en de volgende keer schrijf je erg slordig. De ene keer teken je je letters wat zuiverder dan de andere keer. Wanneer je daar dus op gaat letten, dan word je al heel gauw in de war gebracht.

Maar iemand die de gewoonte heeft om een slordige a, u weet wel zo'n open a, als je die gewoon bent te schrijven, dan kun je nog zo netjes en zo slordig schrijven, maar die schrijfvorm blijft ongeveer gelijk. Die blijft herkenbaar. Wanneer je driftig schrijft, dan kun je ook weer zeggen: dit is een kwaliteit die de ene keer uitdrukkelijker naar voren komt dan de andere keer, maar die altijd aanwezig blijft. Zo zijn er meer van die lettervormingen die je mee kunt berekenen. Zo zul je bv. zeggen, iemand die absoluut niet harmonisch is, die heeft vaak de gewoonte om zijn staartletters, zoals p, g, f enz. in verschillende richtingen te schrijven, schots en scheef door elkaar als bij een kind. Het is warrig. Nu kun je wel zeggen, dat als je netjes schrijft, doe je dat niet. Dan doe je het minder opvallend. Maar als u die tendens heeft met schrijven, blijft u die behouden, omdat die hand gewend is aan deze penvoering.

Maar dit grafologisch onderzoek moet m.i. wel gebaseerd zijn op een paar regels, zo mogelijk uit verschillende brieven of geschriften, dus niet één enkele proefregel en dan nog bij voorkeur van verschillende tijden. Een brief van 2 maanden geleden en een kattenbelletje van 1 week geleden en dan nog een briefje van vandaag bv. Dan is er dus een vergelijkingsmogelijkheid en kan door het vergelijken van het schrift een reeks door directe omstandigheden veroorzaakte afwijkingen al direct geëlimineerd worden. Het is een feit dat het handschrift de persoonlijkheid zeer sterk uitdrukt. Ik zou niet zover willen gaan als sommigen die beweren dat ieder mens een eigen handschrift heeft, wat absoluut en direct te onderscheiden is van het handschrift van ieder ander. Dat is niet waar, volgens mij.

Er kunnen zoveel gelijkenissen bestaan, dat je een hele hoop punten van overeenkomst hebt en dat je zou moeten zeggen dat het van dezelfde is, maar in feite door anderen is geschreven. Het is dus heel gevaarlijk om dergelijke conclusies, waar zij bij het gerecht ook nog wel eens mee schermen, te trekken. Maar de karaktereigenschappen zijn af te lezen. Wanneer dat schrift zoveel punten van overeenkomst vertoont, dan kunnen wij dus ook aannemen, dat de karakters ongeveer gelijk zijn. In die zin acht ik het wel waardevol, naar alleen weer als hulpmiddel. Grafologie als enig middel om een karakter vast te stellen lijkt mij erg gevaarlijk en fataal. Wanneer ik mij dan al met die dingen bezig wil houden, dan zou ik bv. naast een psychotechnische test, die dus een ogenblikkelijke vaststelling is onder niet geheel te bepalen condities, een grafologische proef nemen. Ik zou daarnaast nog een klein astrologisch onderzoek doen, zodat wij ongeveer weten wat deze verschillende richtingen van kijken zeggen. Als het gaat om iemand die je te werk wil stellen, dan is het altijd heel verstandig als je naast al deze raadgevingen ook nog bij zijn vroegere werkgever gaat informeren.

Vraag: Op de vraag: "Wordt er in uw wereld ook geslapen?" werd o.a. geantwoord: "Daarnaast kennen wij de speltoestand of ruststand", en verder op lezen wij in het verslag over uitschakeling van eigen spelmogelijkheden: Ik begrijp, dat woord "spel" niet in dit verband. Wilt u dat eens verklaren?

Antwoord: Spel is afgeleid van spelen. Spelen geeft een bezigheid aan, waarbij men gedreven wordt door eigen begeerte tot handelen en in feite is het spel dus een inspanning, die zodanig anders gericht is dan het normale leven, dat het ontspannend werkt. Voor ons is spel dus een toestand, waarin wij dingen doen die in ons ernstige leven en streven eigenlijk niet te pas komen, maar waar je jezelf een ogenblikje tot rust wilt brengen.

Om een voorbeeld te geven, wat voor mij persoonlijk dus een speltoestand is: Ik houd van wandelen. Nu is het heel begrijpelijk, dat een geest niet wandelt. Een geest heeft geen werkelijke benen. Toch bestaat er een sfeer waarin wij vorm aannemen, d.w.z. onszelf een vorm

denken. Ik kan u verzekeren dat ik voetreizen maak, die juist, omdat zij mij eigenlijk heel weinig kracht kosten, voor mij een heerlijke ontspanning zijn, een werkelijk spel. Ik weet dat dit niet reëel is, dat het geen ernst is. Maar op dat ogenblik verheug ik mij erin om daar te lopen, te midden van bomen, bloemen, die er zo waarschijnlijk ook niet zijn, maar die voor mij op dat ogenblik schoonheid betekenen. Ik houd ervan om iemand anders tegen te komen, ook al weet ik dat ik die - gezien mijn ogenblikkelijke toestand - waarschijnlijk niet helemaal juist waarneem. D.w.z. dat die ander zichzelf misschien anders waardeert, dan ik hem zie. Maar die uitwisseling van gedachten, in de zin van een praatje, dat je zo onderweg maakt, is voor mij wederom een ontspanning. Want je spreekt niet over ernstige zaken.

Een ander voorbeeld: onze vriend Henri. Hij heeft... voor hem is dat speltoestand... buien dan gaat hij overal kijken. Ik wil niet zeggen, dat hij een pottenkijker is, maar hij heeft dan toch wel de gewoonte om met de nodige discretie zo hier en daar eens te gaan kijken. Soms helpt hij dan ook een handje, maar hij vindt het dan leuk om juist de komische situaties bij de mensen op te merken. Daarbij ontspant hij zich, want dan hoeft hij niet te streven naar ernst en naar weten, maar dan hoeft hij alleen maar zo'n ogenblik te ervaren. Dat is voor hen weer de ontspanning.

Maar voor ons komt er natuurlijk weer een ogenblik, dat wij weten: als wij zo door blijven gaan, kunnen wij niet verder komen. Dan zeggen wij dus bewust: dit doen wij niet meer, deze toestand schakelen wij uit. Wij veranderen ons bewustzijn, opdat wij hetzij door werken, hetzij door leren, verder kunnen komen. Onze slaaptoestand zou je hiermee kunnen vergelijken. Ik zeg: gedeeltelijk, omdat er nog een tweede periode is, waarin de geest rust, althans op een ander plan zich bewust is.

Er komen n.l. ook perioden voor, dat wij eigenlijk niet meer zo prettig kunnen werken en dat onze ontspanningen ons ook niet voldoende geven. Wij hebben geen kracht meer, wij zijn lusteloos. Niet dat wij niet vrolijk zijn, of verdrietig of moe, maar toch: je verlangt naar iets anders. En in zo'n ogenblik ga je je dan instellen op een leraar, of zo. Dan ben je in je eigen sfeer dus niet meer actief, terwijl je in een hogere sfeer kracht en lering krijgt, hoofdzakelijk meestal door tezamen met een hogere geest te mediteren over bepaalde onderwerpen. De mensen spraken vroeger ook over een spelevaart. Met een spelevaart bedoelden zij helemaal niet, dat je op een vaartje aan het spelen was, ofwel dat je aan het varen was als een spelletje, maar zij bedoelden daarmee: het was een tochtje te water, dat je voor ontspanning maakte. In die zin is dus het woord "spel" en "spelen" dan gebruikt.

Vraag: Maar hoe werkt u?

Antwoord: O.a. door met u te praten, dat is voor mij werken. Dacht u, dat ik alleen hier kwam praten? Ik praat nog wel elders ook, hoor. Daartussendoor heb ik natuurlijk nog wel andere bezigheden.

Onder werk, arbeid, verstaan wij in de geest over het algemeen een instelling van ons bewustzijn op een sfeer, waar zij zelf niet thuisbehoren en het pogen ons daar, uit te drukken en te begrijpen. Ons uitdrukken en begrijpen heeft dan een doel om met inzet van onze krachten en vermogens daar hulp te geven, hetzij bij een geestelijke ontwikkeling en bewustwording, hetzij bij andere problemen. Dat kan gebeuren, zoals hier, door met u te spreken. Nu lijkt het allemaal zo vlot en gemakkelijk. Stel u eens voor, wat wij moeten doen. Wij van de vrije gedachte, denkende in beelden, die veel complexer zijn dan woorden ooit kunnen zijn, moeten beginnen onze denkbeelden terug te brengen tot beelden, die in woorden uitdrukbaar zijn. Is het eerste punt.

Dan moeten wij verder het medium zodanig manipuleren dat wij een weergave van deze woorden kunnen krijgen. Dan moeten wij verder nog van de zintuigen van het medium gebruik maken en gelijktijdig van de totale sfeer om daar althans enigszins reacties in aan te voelen, althans enigszins te begrijpen, hoe wij het verstandigst kunnen zijn tegenover u.

Bovendien hoort daar dan nog bij: het behandelen van problemen die niet onze onmiddellijke kennis zijn, dus wat wij niet direct weten en contacten onderhouden met degenen die dat wel kunnen weten. Dus als u mij hier zo heel gemakkelijk ziet praten door het medium, dan zie ik er eigenlijk uit als een waanzinnig geworden telefoniste, die in drie vreemde talen moet spreken, daartussen door nog een 20-tal stoppen bedienen moet en nog met de voeten op een pedaal op een soort orgel speelt, waardoor een fabriek in werking blijft. Misschien een erg complex beeld, alleen maar om u even te laten begrijpen, dat het heus wel werk is. Heel zwaar werk. Vandaar ook dat het voor het medium vermoeiend is. Want juist dit voortdurend veel tegelijk doen, dat betekent voor ons, dat wij toch - al doen wij nog zo ons best - altijd iets anders moeten handelen in dat lichaam, dan een eigen geest dat doet. Dat op zichzelf betekent weer het ontstaan van zenuwspanningen en de daarmee gepaard gaande veranderingen in het lichaam, die uiteindelijk zekere vermoeidheidsverschijnselen brengen. Het is wel een andere vermoeidheid als die van een akker spitten, of een tijdje voetbal, maar het is inderdaad een vermoeidheid. En zo kennen wij die ook. Daarom zeggen wij: dit is arbeid.

Wij gaan niet alleen naar uw sfeer toe. Want wij beschouwen deze aarde toch als een soort sfeer. Er zijn ook andere werelden, waarin wij met evenveel moeite vaak ons kenbaar moeten maken. Elke sfeer, die beneden ons ligt, vraagt van ons een instellen van ons hele bewustzijn, van onze hele persoonlijkheid op die wereld. Het betekent verder: een contact houden met onze eigen wereld, een methode te vinden om in deze wereld ons wezen toch zo zuiver mogelijk uit de drukken. Dan spreek ik nog niet eens over de kracht die het ons soms kost om iemand te helpen. U zult bv. binnenkort een Steravond meemaken. En als er ooit zwaar werk voor ons is, dan is het wel dat. Dat zult u misschien niet geloven. U zegt misschien dat er sfeer is, maar daar blijft het dan bij.

Neen, voor ons betekent dit, dat wij niet alleen uw sfeer moeten helpen opbouwen en handhaven, maar het houdt bovendien in, dat wij vreemde krachten, die zouden kunnen storen, terzijde moeten houden. Dat wij de geest die aangetrokken wordt en nog niet vol bewust is, zozeer moeten zien te doen delen in het gebeuren, dat zij vatbaar worden voor verdere hulp onzerzijds. Verder houdt dat in, dat wij een zekere hoeveelheid van onze eigen energie en kracht via de celebrant, door het medium, uit moeten zien te storten over u, de omgeving en de draagtekens. U kunt begrijpen dat dat een heel behoorlijke taak is, die je heus niet met een paar man klaar speelt. Van ons zijn er altijd heel veel. Wij noemen dat allemaal werken.

Onderzoek beschouwen wij ook nog als werken. Dat is weer een andere taak. Stelt u bv. eens, dat ik zit met het probleem: heeft Jezus geleefd of niet? Nu ga ik trachten in het kosmisch geheugen om alle feiten op te vangen, die daaromtrent bestaan. Dan moet ik gaan selecteren. Ik moet mijzelf steeds nauwkeuriger af gaan stemmen op bepaalde gebeurtenissen en feiten. Dan moet ik mij deze als een werkelijkheid gaan realiseren en mij tijdelijk vereenzelvigen met één van de delen van die werkelijkheid, waardoor ik het geheel kan gadeslaan. Dan kom ik terug met die gegevens en die emoties, maar dat is niet voldoende. Dan moet ik ze gaan ontleden, gaan verklaren, dan moet ik dit in overeenstemming brengen met andere feiten die ik weet en dan ben ik pas met mijn onderzoek weer een stapje verder. Dat gebeurt niet alleen op het gebied van geschiedenis of godsdienst, maar op praktisch elk wetenschappelijk gebied. Dan hebben wij nog het waarnemen, dat tot de lichtere werkzaamheden behoort. D.w.z. het afgesteld zijn op bepaalde gedachtestromingen van deze wereld en het daaruit ontnemen van de daar heersende gedachten, om deze te verwerken met onze eigen wereld en wereldbeschouwing, tot iets, wat weer bruikbaar zal zijn, wanneer wij op aarde iemand moeten helpen.

Dan heeft u hier een klein overzicht. Er is nog heel veel meer bij. Dit zijn de meest voorkomende dingen.

Vraag: Hoe is het mogelijk dat u bij de beantwoording van vragen en op discussieavonden zulke uitstekende redevoeringen kunt opbouwen in korte tijd met zeer weinig stijlfouten?

Antwoord: Onze tijd, onze mogelijkheid ligt anders dan de uwe voor reactie e.d. D.w.z. dat de tijd die u nodig heeft om één woord uit te spreken voor ons voldoende is, om in uw tijdgezegd, een half uur over na te denken. En als je in een half uur nog niet het juiste weerwoord geformuleerd hebt, nu ja, dan ben je dom volgens ons. Dus hebben wij veel meer tijd. Dat komt ons natuurlijk goed van pas bij beantwoording van vragen, bij discussies e.d. Juist daarom vind ik in de discussie eigenlijk dat wij wel eens een unfair voordeel hebben. Wij kunnen n.l. veel sneller reageren en denken dan u en dan staat u met uw mond vol tanden, terwijl wij heel goed weten, wat wij moeten zeggen op de volgende vraag.

Dan zit er nog iets aan vast. Wanneer wij een onderwerp behandelen en willen wij dat goed doen, dan moeten wij daar natuurlijk veel van af weten. Maar voor u is dat opbouwen een werk van dagen, omdat u selecteren moet uit uw gedachten en gegevens, die vaak nog stoffelijk zijn, dus in boeken liggen, en dan moet u dat in één geheel brengen. Wij doen het over het algemeen zo: Wij kunnen tijdens het spreken zelfs naslaan. Als u een uur nodig heeft om een boek in te kijken, dan hoeven wij maar twee woorden te zeggen om diezelfde feiten in onze wereld na te gaan, vergeet u dat niet. Zo kunnen wij tot een redelijke opbouw komen. Maar wij gaan uit van één grondgedachte. De grondidee is een ondertoon, die blijft in het hele betoog doorklinken. Zo hebben wij dus de lijn, waarop wij opbouwen. Dat is één deel, Daaromheen vlechten wij alles, wat bij dat deel hoort, of schijnt te horen o.i. Het resultaat is dat onze enige zorg de stijl is. Voor die stijl maken wij gebruik van onze persoonlijkheid en ook dat is weer heel gemakkelijk. Je begint met je persoonlijkheid af te drukken op het medium. Vandaar dat niet elke lezing even feilloos is van woordkeus en uitdrukking. In dit uitdrukken van persoonlijkheid krijg je vanzelf een preferentie voor bepaalde woorden die daarbij passen. Dus ik heb al een van tevoren uitgekozen reeks woorden. Nu moet ik daar zo nu en dan een paar vreemde woorden bij duwen, die dat medium soms niet weet. Maar ik heb zoveel tijd om dat voor te bereiden, dat ik aan het begin van de zin dit af kan drukken, zodat het op het juiste ogenblik wordt uitgesproken.

Eigenlijk is het niet netjes, wat ik doe. Ik laat u achter de schermen kijken.

Vraag: Moet u van tevoren het onderwerp overdenken?

Antwoord: Dat doe ik ook. Terwijl u het zegt, overdenk ik het even.

Vraag: De eerste spreker komt een bepaald onderwerp behandelen. Is dat van tevoren overdacht?

Antwoord: Het doordenken van de eerste spreker, heeft volgens uw tijd, misschien 20 seconden geduurd, n.l. tijdens zijn inleiding merkte hij iets en in de samenstelling hier van het gezelschap en de indeling ervan en daarop realiseerde hij zich, dat dit een interessant onderwerp zou zijn, terwijl zijn eigen onderwerp misschien iets te zwaar was geweest. Nu schakelde hij heel eenvoudig over op deze nieuwe grondgedachte, begon met zijn titel te zeggen en toen had hij meteen zijn lezing klaar. Dat is goochelen met tijd. Vandaar dat wij soms inlichtingen kunnen zoeken, die normalerwijze, menselijk gezien, pas in uren van zoeken te vinden zouden zijn en, ondanks het feit dat wij daarvoor heel veel verschillende contacten moeten aftasten, wij dat toch binnen een kwartiertje soms doen. Dat lukt niet altijd, maar het lukt heel vaak. Dat komt alleen door deze verschuiving van reactiesnelheid, waardoor onze tijd ten opzichte van de uwe zich uitrekt als een stuk elastiek.

Als een spreker bv. komt voor een discussie, dan is het een deskundige, tenminste dat is de bedoeling. Het loopt wel een keer mis, zoals de laatste keer met de moderne filosofie, toen de oorspronkelijke spreker eigenlijk door omstandigheden verhinderd was, maar zelfs toen hebben wij u een zeer gedegen onderwerp voor kunnen brengen, naar ik meen. Dat is alleen een kwestie van: tevoren neem je een deskundige. Die weet zoveel mogelijk feiten in zichzelf en hoeft dus zo weinig mogelijk te lenen. Deze weet zijn onderwerp en op het ogenblik, dat hij het medium in beslag neemt, dan realiseert hij zich: wat hangt hiermee samen? Daar plukt hij uit, wat hij meent wat volgens de samenstelling van het gezelschap het best te kunnen gebruiken, wat volgens zijn idee nuttig is. U heeft het nu bv. over discussies... Er is een discussie geweest over het droomleven. Die was bij sommigen erg ontvullend. Dat was met opzet gedaan door de

spreker, omdat hij bang was dat anders mensen aan de dromen zoveel importantie toe zouden kennen, dat zij hun dromen meer zouden waarderen dan de werkelijkheid. Dat zou natuurlijk fout zijn en daarom heeft hij het heel nuchter ontleed. Hij had het ook anders kunnen doen. Hij heeft de mensen eventjes aangekeken en gezegd: "O, dus pluk ik uit deze grote reeks van feiten, die ik ken, dit en dat en dat, dat behandel ik op die manier, dan zet ik ze eventjes voor een nuchtere waarheid". Dat gaat in betrekkelijk korte tijd.

Zegt u, dat wij vaak eigenlijk een klein beetje u bij de neus voeren door een inleiding te spreken dat een minuut of twee soms duurt, voordat wij aan het eigenlijke onderwerp beginnen, dan hebben wij in deze periode zoveel tijd om nog alles te bestuderen, dat wij meestal wel heel goed te land komen. Dat vinden wij zelf, hoor... Het is een feit dat er hier geen avond is, of er zegt iemand: "Nu ja, het gaat" of "Ik heb het wel eens beter meegemaakt". Maar ja, die mensen vergeten vaak één ding: dat hun speciale belangstelling minder aan het woord is geweest. Daarom zeg ik maar heel nuchter erachteraan: wijzelf vinden dan, dat wij het er redelijk van af hebben gebracht. Dat is dan een kleine troost, wanneer een ander toevallig ons kraakt, dat gebeurt n.l. wel eens.

Vraag: Neemt u kracht van het medium.

Antwoord: Kracht neem ik natuurlijk van het medium op het ogenblik. Want elke beweging en elke handeling kost in zenuwkracht gerekend, 10 tot 15-voudige van wat zij normaal zou kosten. Dat wil dus zeggen, dat gedurende de trancetoestand omgerekend in arbeid per minuut ongeveer een kwartier wordt gewerkt. Strijkt u dat even uit over een periode van gemiddeld één uur en 5 kwartier tot 2 uur spreektijd en u weet, hoeveel werkuren een medium ongeveer heeft gedurende een seance, maar nu is het zo: Wij vinden het natuurlijk heel erg vervelend dat het medium zoveel overwerk moet doen. Zoals je nu wel eens zegt: geef hem dan naar eens een week vakantie, want hij raakt wat overwerkt, zo zeggen wij: wanneer die spanningen in dat zenuwstelsel een klein beetje tot rust komen, neem dan je kracht en gedurende een diepe slaap, ontspan. Daar doen wij dus ook aan mee, ontspan dat hele weefsel en laat nu, zonder het te beheersen na de ontspanning, je eigen vitaliteit erin meespelen. Dan wordt een groot gedeelte van deze kracht herwonnen. Zou je zeggen dat de tussenruimte tussen seances bv. 72 uur zou zijn tenminste, dan zou je kunnen rekenen, dat je alle kracht helemaal terug zou kunnen geven. Naarmate de frequentie van seances groter wordt, wordt natuurlijk hetgeen van het medium geëist wordt aan kracht, groter.

Maar ja, wij doen alles wat wij kunnen, om dat op allerhande manieren te vergoeden en wij menen, gezien de omstandigheden, gerechtvaardigd te zijn om van het medium ook wel eens wat te vergen. Dan mag ik daar nog bij voegen, dat wij dat misschien wel zouden kunnen compenseren en dan zouden wij u de kracht af moeten nemen. Dat zou voor sommigen betekenen, dat zij meer kracht zouden kwijtraken dan zij eigenlijk zouden kunnen missen. Daarom hebben wij deze methode voor ons werk althans absoluut uitgeschakeld. Wij werken niet met krachten van het publiek, Dat doen wij alleen met een Steravond en dan op een wijze, waarbij deze kracht in de omgeving gebonden wordt en dus onmiddellijk terug kan vloeien naar de aanwezigen.

Vraag: Put een helderziende ook uit het kosmisch reservoir om mededelingen uit de geestenwereld te kunnen doen?

Antwoord: Het lijkt mij moeilijk te zeggen, omdat bij een helderziende heel veel factoren meespreken. Het gaat in het slechtste geval van het onderbewustzijn, dat visuele illusies wekt door bepaalde psychologische factoren, tot het ogenblik dat van een directe bewuste waarneming van de helderziende in andere sferen sprake is. Daartussen liggen veel mogelijkheden. Het putten uit het kosmisch reservoir echter zou betekenen het putten uit de AI-kracht. Daarvoor zijn de verschijnselen, die de helderziende waarneemt, over het algemeen te sterk persoonlijk. Dus zou ik liever aan willen nemen, dat een enkel geval misschien uitgezonderd, sprake is van het waarnemen bij een goede helderziende van krachten uit de geest, die zich openbaren, ofwel zich doen openbaren door middel van anderen.

Nu ga ik de laatste spreker het woord geven om voor u de avond te besluiten. Ik geloof dat ik er nog een waarschuwing eraan toe mag voegen: Schrikt u niet te veel.

Goedenavond.

HET SCHONE WOORD

Goedenavond, vrienden,

Het is met een zekere trots dat ik voor u deze avond ga besluiten met "Het Schone Woord". Het onderwerp daarvoor zult u mij ongetwijfeld willen geven.

Reactie: Storm.

Briesende paarden van jagende winden,
Die gaan over het geslagen land.
Een wereld, die zich voelt gegrepen,
In een vreemde reuzehand.

Golven, die venijnig vreten,
Aan het duin en aan het strand,
Als in de storm gevangen,
Mens en wezen, vol verlangen,
Ook gevangen in de storm,
Van het eigen hart.

Wanneer de kracht van eigen wezen,
En de drijfveer in je vrezen,
Het verstand en rede tart,
De storm is kracht in het leven,
Die ons jaagt ten allen tijd,
Door 's levens stormen voortgedreven,
Zeilen wij ter eeuwigheid.

Tot in de storm de wind de golven,
Die ons overspelen soms met wreed geweld,
Wordt ons door het Goddelijk Wezen,
Steeds 's levens wet weer uitgespeld.

In eigen vrezen en eigen leven,
Vinden wij de eeuwigheid,
Omdat de stormwind,
Die wij vrezen,
Ons tot onze God geleidt.

Daarmee vrienden, heb ik getracht 'Het Schone Woord' waardig te blijven, Ik dank u natuurlijk voor uw aandacht en wens u allen een goede huisgang, een prettige nachtrust zonder nachtmerries met prettige dromen en sterkte onderweg. Dat laatste vanwege de storm.

Goedenavond